

**Lista tematów do części ustnej egzaminu maturalnego z języka polskiego  
w sesji wiosennej 2015/2016**

**(dla absolwentów, którzy zdają egzamin ustny z języka polskiego  
według „starej” formuły)**

**I. Literatura**

1. Wszystko już było? Kopiujemy swoich poprzedników? Jak na te pytania odpowiada literatura polska i obca? Omów zagadnienie na dowolnie wybranym materiale literackim.
2. Kaskaderzy literatury- M.Hłasko, R. Wojacek, S. Plath i inni- i ich miejsce w literaturze. Omów na wybranych przykładach.
3. Komizm i żart w literaturze. Omów ich funkcje i sposoby wykorzystania w wybranych utworach różnych epok.
4. Poszukiwanie wartości wyższych w świecie zdominowanym przez pieniądź. Omów problem, analizując i interpretując wybrane utwory literackie.
5. Świat fantastyczny i jego rola w utworach literackich. Przedstaw jego kreacje oraz funkcje w wybranych utworach.
6. Moralność – nawyk, stereotyp, nakaz, podstawa życia społecznego... ? Omów problem, charakteryzując postawy wybranych bohaterów literackich różnych epok.
7. Świat kobiet i świat mężczyzn, wzajemne relacje, oczekiwania, role. Dokonaj analizy i interpretacji tego problemu w wybranych utworach literackich.
8. Literackie portrety władców. Omów sposoby ich kreowania na wybranych przykładach.
9. Topos wędrowki i portret wędrowca w literaturze polskiej i obcej. Omów na wybranych przykładach
10. Motyw Boga w literaturze. Omów sposoby jego funkcjonowania na przykładzie wybranych utworów różnych epok.

11. Portrety Żydów w literaturze. Przedstaw różnorodność ujęcia problemu w wybranych utworach.
12. Niepokoje filozoficzne człowieka końca wieku ( XIX i XX ). Omów ich przyczyny, konsekwencje i literacki wyraz , analizując wybrane utwory.
13. Psychologiczne portrety zbrodniarzy w utworach literackich - zbrodnia, jej motywy i skutki dla osobowości człowieka. Omów, analizując wybrane utwory.
14. Obrzędy i obyczaje ludowe w literaturze. Omów sposoby ich przedstawiania i funkcje w wybranych utworach.
15. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych wątków miłosnych w literaturze różnych epok na podstawie wybranych przykładów.
15. Człowiek w obliczu cierpienia. Omów temat, analizując przykłady z literatury.
16. Różne wizerunki nauczyciela w literaturze. Omów zagadnienie na wybranych przykładach literackich.
17. Motyw snu. Przedstaw jego funkcjonowanie w literaturze różnych epok.
18. Źródła tragizmu bohaterów dramatu antycznego, Szekspirowskiego, romantycznego. Omów problem na podstawie wybranych utworów literackich.
19. Gombrowiczowska koncepcja świata i człowieka. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych utworów i wypowiedzi pisarza.
20. Wizerunek człowieka w twórczości Wisławy Szymborskiej. Omów temat na przykładzie wybranych przez siebie utworów.
21. Motyw utopii i antyutopii w literaturze. Zrealizuj temat na podstawie wybranych utworów.
22. Duchy, zjawy, upiory w literaturze. Omów funkcjonowanie tego motywu w wybranych przez siebie utworach.
23. Myśl Z. Herberta "Literatura dzieli z człowiekiem jego samotność i potrzebę przeciwstawienia się złu", potraktuj jako motto rozważań o funkcjach literatury.
24. Ballada jako gatunek literacki. Przeanalizuj na wybranych utworach literackich jej żywotność a przede wszystkim ewolucję, jaką przechodziła od czasów romantyzmu po literaturę współczesną

25. Literackie portrety idealistów i marzycieli na przestrzeni epok (na wybranych przykładach).
26. Problem niedojrzałości bohaterów literackich w wybranych utworach Juliusza Słowackiego, Stanisława Ignacego Witkiewicza i Witolda Gombrowicza
27. „Małe ojczyzny” w oczach polskich twórców. Scharakteryzuj sposoby przedstawienia w wybranych utworach z różnych epok.
28. Człowiek wobec historii, świata i własnej egzystencji w literaturze wybranej epoki na dowolnie wybranych przykładach.
29. Rola poety i poezji na przestrzeni dziejów. Omów na wybranych przykładach utworów z różnych epok.
30. Mędrzec i wieszcz — opozycja ról czy ich kontynuacja? O zadaniach stawianych przed twórcą w oświeceniu i romantyzmie. Analiza wybranych utworów literackich.
31. Obraz Arkadii w literaturze na przestrzeni wieków. Zanalizuj wybrane utwory.
32. Piękno i brzydota – omów dwa sposoby widzenia świata w literaturze na przestrzeni wieków.
33. Portret emigranta w literaturze polskiej na wybranych przykładach.
34. Literatura współczesna wobec totalitaryzmu i jego skutków politycznych oraz moralnych. Omów na wybranych przykładach.
32. Motywy antyczne w literaturze polskiej. Omów na wybranych przykładach.
33. Motyw miłości w literaturze międzywojnia. Na przykładzie wybranych utworów przedstaw różne realizacje tego motywu.
35. Motyw szaleństwa w literaturze wybranych epok. Omów na wybranych utworach.
36. Zbigniew Herbert poetą klasycznym czy nowatorskim? Zanalizuj problem na podstawie wybranych wierszy.
37. „Poeci przekłęci” w literaturze wybranych epok. Omów temat na wybranych przykładach.
38. Człowiek samotny jako bohater literacki. Omów na wybranych przykładach.
39. Scharakteryzuj realizację założeń św. Franciszka w literaturze różnych epok, analizując wybrane utwory.

40. Przemiana wewnętrzna jako motyw określający osobowość bohatera literackiego. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
41. „Powtarzaj stare zaklęcia ludzkości...” W jaki sposób literatura współczesna pomaga w poszukiwaniu uniwersalnych wartości ważnych dla człowieka XXI wieku? Omów na wybranych przykładach.
42. Dekadentyzm, afirmacja, ironia — postawy wobec życia, które znalazły odbicie w literaturze. Omów temat na dowolnych przykładach.
43. Biblia jako przedmiot parafraz, aluzji, stylizacji w różnych epokach literackich (na podstawie wybranych utworów).
44. Próba odbudowania świata wartości po II wojnie światowej na podstawie wybranych tekstów literackich.
45. Topos bohaterskiego umierania i jego funkcje w literaturze różnych epok. Omów na podstawie wybranych przykładów.
46. Reportaż w polskiej literaturze dwudziestowiecznej (np. Kapuściński, Krall) na wybranych przykładach omów zróżnicowanie poetyki i funkcje utworów.
47. Wizja historii i losu człowieka w twórczości wybranych poetów lat wojny w okupacji-omów na przykładach.
48. To się czyta dzisiaj-modni pisarze, modne książki. Omów temat, analizując i interpretując utwory spoza kanonu lektur szkolnych.
49. Obraz zaświatów w literaturze. Zaprezentuj temat na przykładzie utworów z różnych epok.
50. Rola literatury w popularyzacji myśli filozoficznej. Na wybranych przykładach przedstaw światopogląd autora i wykreowanego przez niego bohatera, oparty na określonej doktrynie filozoficznej.
52. Problemy okresu dorastania człowieka. Przedstaw je, odwołując się do wybranych utworów literackich.
53. Pycha jako czynnik determinujący działania człowieka. Określ jej źródła i konsekwencje, analizując wybrane dzieła dramatyczne.
54. Obraz i ocena świata w powieściach Olgi Tokarczuk. Omów temat, odwołując się do wybranych utworów.

55. Metafora jako sposób na upiększenie świata. Przedstaw temat w oparciu o analizę poetyckich środków stylistycznych wybranych utworów.

## **II. Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki**

1. Funkcjonowanie motywów mitologicznych w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
2. Różne ujęcia i funkcje motywu zapachu w literaturze i filmie. Zanalizuj zagadnienie na wybranych przykładach.
3. Oryginalne techniki ukazywania przyrody w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy samodzielnie wybranych przykładów.
4. Utwory muzyczne głosem młodego pokolenia. Scharakteryzuj ich przesłanie ideowe na wybranych przykładach.
5. Problemy współczesnego człowieka. Omów temat sięgając po przykłady tekstów kultury polskiej i obcej.
6. „Ci co odchodzą, wciąż z nami są...” Wielkie straty kultury polskiej lat 1990-2014. Omów temat odnosząc się do wartości, jakie pozostawili po sobie wybrani przez Ciebie twórcy.
7. Omów problem funkcji sztuki i roli artysty w odwołaniu do wybranych dzieł literackich i malarskich oraz deklaracji programowych poszczególnych autorów.
8. Dramat człowieka uwikłanego w historię. Jak literatura, film i malarstwo ukazują ten temat? Omów temat, wykorzystując wybrane utwory.
9. Stworzyciel, powiernik, sędzia... Obraz Boga w literaturze i sztuce na wybranych przykładach z różnych epok.
10. Literackie i filmowe wizerunki samotników. Omów na wybranych przykładach.
11. Funkcje motywu diabła w literaturze i sztuce na wybranych przykładach z różnych epok.
12. Symbol w poezji a symbol w malarstwie. Analiza wybranych tekstów kultury z przełomu wieków XIX i XX.
13. Uroda polskiej wsi w literaturze, muzyce, języku, architekturze. Analiza wybranych tekstów kultury.

14. Wpływ antyku greckiego na sztukę następnych epok. Omów na wybranych przykładach dzieł sztuki (literackich i innych).
15. Wpływ Biblii na sztukę europejską i polską. Analiza wybranych tekstów kultury (literackich i innych).
16. Sposób kreowania postaci historycznych w literaturze i sztuce polskiej. Rozwiń temat na wybranych przykładach różnych epok.
17. Szkoła, nauczyciele i uczniowie w literaturze i filmie. Analiza wybranych utworów i innych tekstów kultury.
18. Literacka i filmowa wizja PRL. Analiza i interpretacja wybranych tekstów kultury.
19. „Na wielkim targu świata”. Rola pieniędzy w życiu człowieka. Omów problem przywołując wybrane teksty kultury.
20. Bohaterowie z piętnem Kaina. Omów wpływ popełnionej zbrodni na wybranych przykładach z literatury.
21. Polskie zwycięstwa i klęski. Analizując wybrane przykłady, przedstaw w malarstwie i literaturze, jak komentowano ważne wydarzenia historii narodowej.
22. Walka dobra ze złem na podstawie wybranych postaci z literatury w różnych epokach.
23. Sztuka wobec niewyrażalnego. Symbol, metafora, alegoria jako środki wyrazu w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
24. Portrety i karykatury Polaków. Omów sposoby kreowania postaci i ich role w literaturze i sztuce.
25. Portret emigranta. Scharakteryzuj go w oparciu o wybrane dzieła literatury i filmu.
26. Wybory i decyzje młodych ludzi w literaturze i filmie. Omów temat na wybranych przykładach.
27. Makabra w literaturze i sztuce średniowiecza oraz we współczesnym filmie jako odzwierciedlenie naszych lęków.
28. Scharakteryzuj funkcję motywów magicznych w literaturze i filmie. Analiza wybranych utworów.

29. Funkcje brzydoty w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów, analizując wybrane utwory różnych epok.
30. Duchy, diabły, upiory, demony... -ich wizerunki i rola w literaturze i innych dziedzinach sztuki. Omów, analizując wybrane utwory różnych epok.
31. Artystyczne interpretacje historii w literaturze i malarstwie. Dokonaj analizy porównawczej celowo dobranych dzieł (np. Sienkiewicza i Matejki).
32. Różnorodność wzorców patriotyzmu w wybranych epokach . Omów, analizując dzieła literackie i filmowe.
33. Eksperyment i prowokacja artystyczna w literaturze i innych dziedzinach sztuki XX i XXI wieku. Omów na wybranych przykładach.
34. Przedstaw funkcjonowanie motywu szatana i Boga w wybranych utworach różnych dziedzin sztuki (literackich i innych). Analiza wybranych przykładów.
35. Pokolenie Kolumbów i jego postawy podczas II wojny światowej. Przedstaw, analizując dzieła literackie i filmowe.
36. Jacy jesteśmy naprawdę? Przedstaw wizerunek Polski i Polaków w wybranych dziełach literatury oraz kultury polskiej i obcej.
37. Fotografia i reportaż literacki jako sposób ukazania współczesnego świata. Omów problem, odwołując się do wybranych przykładów.
38. Wielkie przyjaźnie w literaturze i filmie. Omów problem, analizując wybrane utwory.
39. Komizm jako kategoria estetyczna i sposób opisanie świata. Omów sposoby jego funkcjonowania w twórczości wybranego reżysera filmowego.
40. Teatr i dramat od starożytności do współczesności. Omów problem, zwracając uwagę na najważniejsze przemiany w zakresie formy, funkcji, problematyki.
41. Przedstaw motyw kariery w wybranych utworach literackich i filmowych.
42. Kulinaria i obyczaje stołu. Dokonaj analizy wybranych przykładów realizacji tego motywu w literaturze i innych dziedzinach sztuki.
43. Adaptacje filmowe wielkich powieści polskich. Porównaj film z jego literackim pierwowzorem i oceń (na wybranych przykładach)

44. Motywy muzyczne i ich funkcja w literaturze i filmie. Omów na wybranych przykładach.
45. Tatry jako inspiracja dla poetów, malarzy i muzyków. Omów temat na wybranych przykładach.
46. Szkatuła barokowych konceptów w literaturze i sztuce okresu XVII wieku. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
47. Rozrachunki ze stalinizmem w literaturze i filmie XX wieku. Dokonaj analizy i interpretacji wybranych dzieł.

### **III. Język**

1. Osobliwości języka subkultur młodzieżowych. Porównaj język wybranej subkultury młodzieżowej do współczesnego języka ogólnego. Prezentacja i analiza samodzielnie zgromadzonego materiału.
2. Wykaż obecność tabu językowego i omów jego funkcje w literaturze romantycznej i współczesnej, analizując wybrane utwory.
3. Perswazyjna funkcja języka na przykładach tekstów propagandowych i reklamowych. Analiza zgromadzonego materiału.
4. Różne funkcje wypowiedzi. Omów je i wskaż środki językowe im służące (na wybranych przykładach).
5. Neologizmy poetyckie. Omów ich funkcję w poezji XIX i XX wieku (na podstawie wybranych wierszy).
6. Język i funkcje tekstów reklamowych w kreowaniu współczesnego obrazu świata. Analiza zgromadzonego materiału.
7. Funkcje i wyróżniki stylizacji językowych w literaturze na przestrzeni wieków. Przeanalizuj wybrane przykłady.
8. Językowe i stylistyczne wykładniki tekstów młodopolskich. Omów zagadnienie, ilustrując je licznymi przykładami z wybranych tekstów.
9. Humor w języku. Dokonaj analizy samodzielnie zebranego materiału i oceń go.



10. Język, którego używa się w internecie. Dokonaj analizy materiału znalezionej na dwóch wybranych forach.
11. Blogi-przedstaw zjawisko. Omów etyczną i językową wartość wybranego i udokumentowanego materiału.
12. Język jako instrument walki o władzę. Poddaj analizie wybrane materiały wyborcze.
13. Rola języka potocznego w kreowaniu współczesnej kultury. Analiza zgromadzonego materiału językowego.
14. Oddziaływanie języków obcych na język polski. Omów problem, analizując celowo zgromadzony materiał językowy.
15. Błędy semantyczne, gramatyczne i stylistyczne w tekstach publicystycznych pisanych i mówionych. Omów problem, analizując zebrany materiał językowy.
16. Scharakteryzuj język wybranych bohaterów literackich. Uwzględnij cechy ujawniające ich przynależność środowiskową i charakter.
17. Współczesny język urzędowy. Zanalizuj środki językowe i dokonaj ich oceny pod względem poprawności.
18. Język i styl wypowiedzi komentatorów sportowych w prasie, radiu i telewizji. Dokonaj analizy wybranych komentarzy.
19. Kicz językowy. Przedstaw zjawisko analizując współczesną komunikację językową.
20. Język reklam telewizyjnych i ogłoszeń prasowych. Dokonaj analizy na stosownie wybranym materiale.
21. Scharakteryzuj i skomentuj nowomowę i język propagandy. Dokonaj analizy zgromadzonego materiału językowego.
22. Stylizacja i makaronizacja w tekstach barokowych i współczesnych. Zanalizuj zgromadzony przez siebie materiał językowy.
23. Język Twoich rówieśników. Scharakteryzuj, analizując zgromadzony materiał językowy.
24. Współczesne formy komunikacji ( e-mail, sms). Dokonaj analizy językowej i stylistycznej zgromadzonego materiału językowego.

25. Omów specyfikę języka utworów science - fiction i fantasy na przykładach wybranych utworów polskich twórców tych gatunków.
26. Nazwy miejscowe w twoim regionie ( np. nazwy miejscowości, ulic...). Omów ich etymologię na podstawie zgromadzonych przykładów.
27. Reklama jako środek perswazji. Omów funkcjonowanie impresywnej funkcji języka w tekstach reklamowych, analizując celowo zgromadzony materiał.
28. Język i styl twórców barokowych. Na podstawie wybranych tekstów lirycznych, epickich i epistolarnych omów ich budowę i funkcje.
29. Dziennik, pamiętnik czy blog jako formy wypowiedzi osobistej i literackiej. Dokonaj analizy stylu i języka wybranego utworu.
30. Neologizmy i ich funkcje – omów zjawisko odwołując się do wybranych przykładów z języka mówionego.
31. Klasyfikacja najczęściej popełnianych błędów językowych. Dokonaj prezentacji, na podstawie zgromadzonych przykładów współczesnej polszczyzny.
32. Funkcje ezopowego języka w twórczości nowelistycznej jednego z pisarzy epoki pozytywizmu. Określ je, analizując wybrane utwory.
33. Wieloznaczność wyrazów i jej konsekwencje dla procesu komunikacji. Omów zagadnienie na wybranych przykładach tekstów kabaretowych.
34. „Fotki Jolki na fejsie”- współczesny język potoczny. Zgromadź materiał, dokonaj jego analizy pod względem gramatycznym i stylistycznym.

